

SUVLASNICI ZGRADA KORISTE SREDSTVA FONDA ZA ZAŠTITU OKOLIŠA I ENERGETSKU UČINKOVITOST

Ušteda energije i do 70 posto

U procesu uređenja i energetske obnove višestambenih zgrada u Puli uključeno je više upravitelja, odnosno suvlasnika zgrada, koji su sve više svjesni činjenice da će im obnova, usprkos prvotnim izdacima, dugoročno donijeti značajne uštede na računima. Prema projektnim procjenama, zavisno od poduzetih mjera energetske obnove, suvlasnici mogu uštedjeti i do 70 posto energije.

Fond za zaštitu okoliša i energetske obnove dosad je za energetske obnove višestambenih zgrada u Puli odobrio čak 7,3 milijuna kuna, a nedavno su uvažene žalbe upravitelja zgrada Castruma u projektima obnove još dvije zgrade.

Fond za zaštitu okoliša i energetske obnove dosad je za energetske obnove višestambenih zgrada u Puli odobrio čak 7,3 milijuna kuna, a nedavno su uvažene žalbe upravitelja zgrada Castruma u projektima obnove još dvije zgrade

da spremaju dokumentaciju kako bi dodatno obnovile mnoge druge pulske zgrade čiji su suvlasnici zainteresirani za takve projekte. Ovo je ujedno dodatna prilika da stanari iskoriste sredstva koja su na raspolaganju te osim da smanje račune, kompletno obnove i fasade koje su diljem Pule u derutnom stanju.

Podsjetimo, kako su prošle godine Vlada Republike Hrvatske i nadležno ministarstvo, usvojili Strategiju energetske obnove građevina za period 2014. - 2020. jer

je stambeni fond u Hrvatskoj poprilično star. Država je odlučila da joj je prioritet učiniti energetske učinkovitijim zgrade izgrađene prije 1987. godine. Stoga je Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitosti raspisao javni poziv za višestambene zgrade. Na njega je Grad Pula, posredstvom trgovačkog društva Castrum, kandidirao 11 projekata višestambenih zgrada, te jednu nestambenu građevinu. Svih 12 projekata dobilo je zeleno svjetlo Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitosti. Na

zgradi na adresi Giardini 14, u kojoj je smještena ljekarna, nedavno je započela obnova, dok će ostali projekti Castruma sredstva dobiti u 2016. godini. Za jedini projekt nestambene zgrade, u kojoj su smješteni gradski odjeli i Centar za socijalnu skrb, Fond je dodijelio 1,23 milijuna kuna, a investicija je vrijedna preko tri milijuna kuna.

- Kod ovakvih projekata, odnosno podizanja kredita, činjenica je da rata pričuve raste, ali se ona amortizira smanjenjem troškova u kućanstvu, grijanja i hlađenja. Ovo je i jedinstvena prilika da se uljepšaju izgledi pulskih zgrada, ali i suvlasnici ulažu u svoju kvalitetu života koja će im smanjiti troškove stanovanja. Nije zanemarivo i da će im se obnovom sasvim sigurno

povećati cijena nekretnina, njihovi stanovi vrijedit će puno više nego danas, poručuje direktor Castruma Aleksandar Matić.

Inače, prije Giardina 14, u Puli je putem sredstava Fonda već započela, i okončana, obnova zgrade na adresi Poljana sv. Martina 25, te Karlovačka 23 i Koparska 54, o kojima skrbi upravitelj Stambeni inženjering. Ukupna sredstva koja su odobrena za energetske obnove te tri zgrade iznose više od 1,7 milijuna kuna. Za zgradu na adresi Koparska 54 odobreno je 1,3 milijuna kuna, odnosno 40 posto opravdanih troškova investicije koja iznosi 3 milijuna kuna.

Za zgradu na adresi Karlovačka 23 odobreno je nešto manje od 147 tisuća kuna od ukupne investicije

od 367 tisuća, a za zgradu Poljana sv. Martina 25, odobreno je 222 tisuće kuna od ukupne investicije od nešto više od pola milijuna kuna. Pritom su odobrena sredstva i za obnovu nebodera na adresi Krležina 37 u 2016. godini, u maksimalnom iznosu od 1,4 milijuna kuna, a sama investicija bit će vrijedna oko šest milijuna kuna.

I tvrtki Euro Style do sada je odobreno 1,5 milijuna kuna sredstva iz Fonda. Sredstva su im odobrena za zgradu u Ulici Veruda 25 (252.024 kuna), potom za fasadu zgradu u ulici Jurja Žakna 4 u iznosu od 738.853 kune (ukupna investicija je dva milijuna kuna) te za zgradu u ulici Veruda 27 u iznosu od 426 tisuća kuna.

Goran ROJNIC

PROJEKT "MOZAIK": POMOĆNICI U NASTAVI ZA INTEGRACIJU UČENIKA U ISTRI

Asistenti u nastavi za 169 istarskih učenika

Putem projekta odobrena su bespovratna sredstva u iznosu od 2,5 milijuna kuna a razliku od 2,4 milijuna kuna sufinancira Istarska županija zajedno s gradovima partnerima Pazinom, Porečem, Umagom, Rovinjom, Pulom i Labinom

Istarska županija, u partnerstvu sa šest gradova i 48 osnovnoškolskih i srednjoškolskih odgojno-obrazovnih ustanova u Istri, putem projekta "MOZAIK - Pomoćnici u nastavi ZA Integraciju učenika u Istri" i u ovoj školskoj godini osigurala je sredstva za pomoćnike u nastavi za sve učenike s teškoćama u razvoju u Istarskoj županiji.

Odobreno 2,5 milijuna kuna

Projekt MOZAIK sufinanciran je iz sredstvima iz Europskog socijalnog fonda na temelju Operativnog programa "Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020." U ukupnoj vrijednosti od 4,9 milijuna kuna projekt je prethodno prijavljen na javni poziv Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta pod nazivom "Osiguravanje pomoćnika u nastavi i stručnih komunikacijskih posrednika učenicima s teškoćama u razvoju u osnovnoškolskim i srednjoškolskim odgojno-obrazovnim ustanovama", putem kojeg su Istri odobrena bespovratna sredstva u iznosu od 2,5 milijuna kuna.

Razliku od 2,4 milijuna kuna sufinancira Istarska županija zajedno s gradovima partnerima na projektu a to Pazin, Poreč, Umag, Rovinj, Pula i Labin. Projekt se naime provodi od 25. kolovoza 2015. do 24. kolovoza 2016. godine, a u sklopu njega uključeno je 169 učenika s teškoćama u razvoju u Istarskoj županiji koji pohađaju osnovnoškolske i srednjoškolske programe u redovitim ili posebnim odgojno-obrazovnim ustanovama te imaju teškoće koje ih sprječavaju u funkcioniranju bez pomoći pomoćnika u nastavi/stručnog komunikacijskog posrednika. Osiguranje

Svaki učenik kojem je potrebno, imat će asistenta

Projektom osigurano 137 asistenata

pomoćnika učenicima s teškoćama u razvoju prvenstveno poboljšava njihov odgojno-obrazovni uspjeh, potiče uspješniju

socijalizaciju i emocionalno funkcioniranje te donosi napredak u razvoju vještina i sposobnosti u školskoj sredini.

Projektom je predviđeno financiranje troškova plaće i prijevoza za 137 pomoćnika u nastavi/stručno komunikacijskih

Djeca snimila četiri spota

Na završnoj konferenciji projekta, djeca s posebnim potrebama imala su priliku pokazati samo mali dio svojih mogućnosti pa su se predstavila pjesmom, plesom, predstavom i izložbom radova. Također, snimljena su četiri spota u suradnji sa učenicima s teškoćama i školama partnerima. Svaki spot prikazao je jednu od teškoća, kao što su hiperaktivnost, disgrafija, tjelesni invaliditet i korištenje znakovnog jezika.

posrednika te njihovo osposobljavanje za obavljanje posla pomoćnika u nastavi za rad s učenicima s teškoćama. Pomoćnici u nastavi i stručno komunikacijski posrednici za učenike s teškoćama u razvoju omogućuju im potpunu integraciju te stvaraju preduvjete za njihovo buduće djelovanje u društvu i osposobljenost za život i rad.

U svrhu senzibilizacije školskih kolega s učenicima s teškoćama u razvoju, u okviru projekta u planu je osmišljavanje i prikazivanje kazališne predstave na danu temu. Predstava s ciljem poticanja mladih na prihvaćanje različitosti i afirmacije pomaganja djeci kojoj je potrebna pomoć namije-

njena je starijim osnovnoškolcima te srednjoškolcima. Predstava će se biti prikazana u Puli, najvećem istarskom gradu na čijem je području smješteno najviše škola, učenika i pomoćnika u nastavi. Također istovremeno će se moći pogledati u svim istarskim školama putem live streaminga.

Da bi se osigurala održivost ovog edukativnog sadržaja, predstava će biti snimljena na 300 DVD uređaja koji će biti podijeljeni sudionicima projekta i obrazovnim institucijama kako bi i buduće generacije učenika u cijeloj Hrvatskoj imale koristi od ovog edukativno-informativnog materijala.

Tematske konferencije

Pomoćnici u nastavi za učenike s teškoćama u Istarskoj županiji osigurani su i prošle školske godine 2014./2015. putem projekta "Školovanje bez diskriminacije - ulog u tolerantno društvo". Tadašnji projekt ukupne vrijednosti 3,6 milijuna kuna proveden je u partnerstvu Istarske županije i škola kojima je Istarska županija osnivač te škola čiji su osnivači gradovi Umag, Pazin, Rovinj, Poreč i Labin. Program je tada sufinanciran iz Europskog socijalnog fonda u okviru Operativnog programa Razvoj ljudskih potencijala 2007.-2013.

Dodajmo kako je Istarska županija sufinancirala projekt u iznosu od 441.890 kuna, a putem projekta financiran je rad 65 pomoćnika u nastavi za 73 učenika s teškoćama u 34 osnovne i srednje škole u Istarskoj županiji.

U okviru tadašnjeg projekta organizirana je i tematska konferencija "Položaj djece s posebnim potrebama u društvu" na kojoj su održana dva okruška stola - "Položaj djece s posebnim potrebama u praćenju nastave" i "Položaj djece s posebnim potrebama nakon izlaska iz obrazovnog sustava" na kojima su sudjelovali brojni ravnatelji škola, pedagozi, profesori, predstavnici organizacija civilnog društva i stručnjaci koji svakodnevno rade s djecom i osobama s poteškoćama.

Borka PETROVIĆ

BRIGA O OKOLIŠU: USLUGA POREČ PREPOZNALA VAŽNOST KOMPOSTIRANJA

Komposter i u školama i vrtićima

Cilj je odvajanje biorazgradivog komunalnog otpada iz miješanog komunalnog otpada, stoga smo smatrali da je ovo dobar početak jer na taj način građani odmah u kućanstvu odvajaju biootpad te tako stvaraju korisni kompost za svoj vrt, rekla je rukovoditeljica Čistoće Ira Aganbegović

Budući da Zakon o održivom gospodarenju otpadom nalaže odvojeno sakupljanje biorazgradivog otpada, komunalno poduzeće Usluga Poreč d.o.o. nabavila je određenu količinu kompostera koje je podijelilo zainteresiranim korisnicima. Kriteriji su prije svega bili prebivalište na području na kojem komunalno poduzeće obavlja svoju djelatnost ali i podmirene obveze prema tom poduzeću.

-Prvo smo prikupili podatke o zainteresiranim korisnicima za kompostere i potom krenuli u podjelu. U ovoj turi ćemo podijeliti 70-ak kompostera građanima, dok je dio već podijeljen zainteresiranim vrtićima i školama krajem lipnja, pojašnjava rukovoditeljica Rj Čistoća Ira Aganbegović.

Edukacija po školama

Kako je rekla, sve škole i vrtići, prema svojim programima provode edukaciju o zaštiti okoliša i održivom razvoju, a cilj je bio da se i podjelom kompostera djeci dodatno približe različiti načini zbrinjavanja organskog otpada. Tako su komposter podijeljeni u OŠ Poreč, SŠ Mate Balota Poreč, TUŠ Antun Štifanić Poreč, OŠ Tar- Vabriga, OŠ Sv. Lovreč, Talijanskoj OŠ Bernardo Parentin Poreč, OŠ Vrsar, Vrtiću Tići Vrsar i Vrtiću 101 Dalmatinac. Po riječima ravnateljice OŠ Tar-Vabriga Andree Baksa u suradnji sa tvrtkom Usluga Poreč d.o.o., učenici i djelatnici škole od rujna se žele još aktivnije uključiti u razvrstavanje otpada.

Porečko komunalno poduzeće prepoznalo važnost kompostiranja

Komposter podijeljeni građanima

Kako kompostirati?

☀ Da bi se pravilno kompostiralo, otpad treba usitniti na dužinu palca. Zatim je potrebno pomiješati meki i mokri kuhinjski otpad sa suhim drvenastim otpadom iz vrta, travom ili lišćem. Tu mješavinu treba održavati vlažnom, poput iscijeđene spužve, te ju je nužno zaštititi od sunca i oborina, a važno ju je i povremeno okretati da se osigura dotok zraka. Kompostirati se pak ne mogu tekući ostaci hrane, meso, riba, koža, kosti. Također ne mogu se kompostirati mliječni proizvodi, ulja i masti, zatim pepeo, ambalaža, guma, opasni otpad. Nemoguće je kompostirati i obojeni i lakirani drveni otpad kao i papirnati i stakleni otpad te odjeću i cigarete.

-Naime, škola je dobila dva kompostera, a djeca će odvajati bio i organski otpad s ciljem stvaranja prirodnog gnojiva. Također, cijeli je projekt važan za djecu i u odgojnom smislu, jer potiče razvoj ekološke svijesti i razvijanje empatije i poštovanja prema prirodi te njenom očuvanju, naglasila je Baksa. Dodajmo kako će Usluga

Poreč školama, vrtićima i građanima podijeliti 100 kompostera.

-Zainteresiranim građanima će se uz kompostere podijeliti i letak sa uputama, a ukoliko su im potrebne još neke dodatne informacije, mogu nam se javiti. Smatramo da je zainteresiranost građana dobra, a također vjerujemo da će se građani još javljati. Budući je prema

Glavni je cilj pretvaranje organskog otpada u plodni humus

Malo truda i vremena i nastaje kompost

Zakonu o održivom gospodarenju otpadom cilj odvajanje biorazgradivog komunalnog otpada iz miješanog komunalnog otpada, smatrali smo da je ovo dobar početak jer na taj način, građani odmah u kućanstvu odvajaju biootpad te ujedno stvaraju korisni kompost za svoj vrt. Vjerujemo da će se i u buduću građani odlučiti za ovaj koristan način zbrinjavanja biootpada, kazala je Aganbegović.

kompostiranje, odnosno pretvaranje organskog otpada u plodni humus. Kvalitetan kompost se dobije ako se izmiješa što više različitog usitnjenog biljnog materijala a kompostirati se može sav biljni otpad iz kuhinje, vrta, voćnjaka i travnjaka. Primjerice kompostirati se mogu ostaci i kora voća i povrća, ljuske jaja, talog kave i čaja, ostaci kruha i peciva, listovi salate, kelja, blitve i sl. Također u kompostiranje može ići i vrtni ili zeleni otpad kao što su otkos trave i živice, lišće, granje, uvelo cvijeće, otpalo voće, zemlja iz lončanića za cvijeće, korov i kora drveta. Također, moguće je kompostirati i ostali biootpad poput kose, dlake, slame, piljevine, iverja, papirnatih maramica i boro-vih iglica.

Sufinanciranje Fonda

Vrijednost kompostera bila je 30.700 kuna. Podsjetimo, kako komposter služe za odlaganje biootpada, a radi se o takozvanom kuhinjskom otpadu (ostaci od pripreme hrane) te o vrtnom ili zelenom otpadu koji čini gotovo trećinu kućnog otpada. Najbolji način zbrinjavanja biootpada je biološka obrada na mjestu nastanka, upravo

D. BAŠIĆ-PALKOVIĆ

ZAVRŠEN EU PROJEKT ŽIVO!

NEKADA SU U STOTINJAK GODINA STAROJ ŠKOLI UČILI PRVA SLOVA, A SADA ĆE PRVE SPELEOLOŠKE KORAKE

Prva istarska Speleo kuća za znanstvene i turističke namjene

U prizemlju je smješten prezentacijski prostor - muzej krša gdje se može razgledati više desetaka izloženih stalaktita i stalagmita te se upoznati s bogatstvom i raznolikošću špiljskog nakita, a kojega je, u sklopu projekta ŽIVO!, osmislio i realizirao projektni partner, Javna ustanova Natura Histrica

Piše **Gordana ČALIĆ SVERKO**

Nekada su u stotinjak godina staroj školi u Vodicama, učili prva slova, a sada će prve speleološke korake. U malom selu na sjeverozapadu Čićarije koja obiluje speleološkim objektima, svega šest kilometara od hrvatsko-slovenske granice, uređena je prva istarska Speleo kuća.

Znanstveno edukacijski centar Speleo kuća, uređen i opremljen preko EU-projekata, otvorio je u cijelosti svoja vrata početkom rujna, čime je Istarska županija kao vodeći partner ujedno obilježila završetak projekta "Život - voda!" (ŽIVO!). Centar je jedan od najistaknutijih rezultata ovog projekta vrijednog 557 tisuća eura, a uz Istarsku županiju sudjelovala su još četiri partnera; JU Natura Histrica, Institut za raziskivanje krasa iz Postojne, Građevinski fakultet iz Rijeke i Nacionalni laboratorij za zdravlje, okolje in hrano iz Kopra.

Boravak za 22 ljudi

Stara škola u malom selu na Čićariji, adaptirana je u moderno zdanje koje će se moći koristiti u znanstvene, istraživačke, edukacijske i turističke svrhe. Speleo kuća od 390 kvadrata, uključujući prizemlje te dva kata, opremljena je potrebnim namještajem, tehničkom i laboratorijskom opremom, nudi mogućnost višednevnog boravka 22 ljudi.

U prizemlju je smješten prezentacijski prostor - muzej krša gdje se može razgledati više desetaka izloženih stalaktita i stalagmita te se upoznati s bogatstvom i raznolikošću špiljskog nakita, a kojega je, u sklopu projekta ŽIVO!, osmislio i realizirao projektni partner,

Javna ustanova Natura Histrica. Sama konfiguracija speleoloških objekata prikazana je na zanimljivim infoskulpturama njihovih presjeka koji slojevito prikazuju duljinu i oblik podzemnih objekata. U sklopu stalnog postava izložena je i simulacija kolonije šišmiša te kompletna speleološka oprema potrebna za istraživanje i upoznavanje podzemlja.

Inovativan Muzej krša

- Namjera je bila da se na pograničnom području sjeverozapadne Istre koje je karakteristično po prirodnim ljepotama i kršu, uredi muzej koji će taj krš predstaviti na suvremeni i inovativan način. Uz muzejski prostor, uređena je jedna manja prostorija u kojoj se poigralo s tehnološkim inovacijama i pokušalo posjetiteljima dočarati boravak u speleološkom objektu sa zvukom i slikom. Prostorija je u cijelosti izolirana, "dekorirana" fotografijama podzemlja, stalaktitima i stalagmitima i omogućava svakom da se barem na trenutak osjeća kao speleolog, ističe koordinator projekta Živo! Bruno Kostelić.

Projekt ŽIVO! završio je u rujnu, a u županijskom Odjelu za održivi razvoj napravili su analizu troškova i s projektnim partnerom JU Natura Histrica namjeravaju definirati cjenik korištenja Speleo kuće koji bi trebao pokriti godišnje održavanje objekta kako bi ga korisnici mogli koristiti pod istim uvjetima.

- U dogovoru smo sa fakultetima zainteresiranim za terensku nastavu. Namjeravamo ponuditi i paket uz stručno vodstvo za vrtiće i osnovne škole i od početka iduće godine startati upravo na taj način dok bi sredstva za nova znanstvena istraživanja pokušali osigurati

Prezentacijski prostor krša u prizemlju

Konferencijska dvorana

kandidiranjem projekata na EU fondove, ističe Kostelić. U ovoj godini u Speleo kući održano je desetak događanja, među zadnjima i Izvršna skupština Hrvatskog speleološkog saveza i dvodnevni tečaj snimanja speleoloških objekata, a najmanje toliko ih se namjerava održati godišnje.

Znanstveno edukacijski centar Speleo kuća za cilj ima osigurati održivost koncepta interdisciplinarnog rada između više znanstvenih i stručnih institucija na međunarodnoj razini. Usmjeravanjem raznih institucija i udruga koje se bave kršem, zaštitom prirode i okoliša ili drugim

društvenim, odnosno socio-ekonomskim aktivnostima, na pogranično područje sjeverne Istre, Centar valorizira uspjehe do sada provedenih projekata i stvara temelje za daljnji rad.

Speleo kuća pruža mogućnost smještaja i nudi sve potrebne tehničke uvjete za višednevni boravak i rad znanstvenika, stručnjaka zaštite okoliša i drugih profila, ali i raznih odgojno-obrazovnih skupina do polaznika programa team buildinga. Planiraju se razvijati koncepti formalnog i neformalnog obrazovanja u prirodi, pri čemu se kao poželjni partneri ističu dječje vrtiće, škole, ustano-

ve visokog obrazovanja te druge odgojno-obrazovne institucije i udruge civilnog društva. Primarna je edukacija svih dobnih skupina i podizanje svijesti o vrijednosti ovog krškog područja, a pritom se ponajprije želi motivirati najmlađe uzraste s cjelokupnog područja Istarske županije na boravak u prirodi i upoznavanje svog zavičaja.

Ekološki turizam i zaštita prirode

- Čićariju karakterizira izniman prirodni potencijal kojeg se želi predstaviti svim posjetiteljima Istre, ali i lokalnom stanovništvu. Sudjelovanjem u pomno

Topografsko snimanje speleoloških objekata

Završetak projekta ŽIVO! obilježen u ruini

osmišljenim programima posjetitelji će upoznati ljepote prirode i pritom uvidjeti potrebu njezine zaštite, odnosno očuvanja za bu-

duće generacije. Boravak u objektu može se upotpuniti i stručnim vodstvom uz korištenje dodatnih sadržaja, poput prezentacijskog

Ekspoziti u muzeju krša

Dječje igralište osmišljeno na temu krša

Speleo kuća opremljena je laboratorijskom opremom

prostora krša u prizemlju objekta, uživanjem u prirodnim ljepotama prilikom šetnje uređenim i označenim pješačkim stazama, koje je

također postavio projektni partner Natura Histrica, dok će se najmlađi posjetitelji sigurno veseliti dječjem igralištu, ističe Kostelić.

Pješačka staza "Putevima ljekovitog bilja" uređena je u neposrednoj blizini ZEC Speleo kuće i duga je oko tri kilometara. Uz stazu su

Kako rezervirati ZEC Speleo kuću?

Rezervaciju Speleo kuće i uvid u dostupne termine korištenja omogućuje sustav online rezervacija putem mrežne stranice www.speleo-house.eu, a na istoj stranici raspoložive su i dodatne informacije o popratnim sadržajima poput posjeta prezentacijskom prostoru krša u prizemlju, uređenim i označenim pješačkim stazama u okolici te dječjem igralištu osmišljenom na temu krša. Posjetitelji mogu zahtijevati i stručno vodstvo za vrijeme posjeta prezentacijskom prostoru krša, kao i prilikom posjeta uređenim pješačkim stazama u okolici.

Za uređenje Speleo kuće utrošeno 2,1 milijun kuna

Tri EU projekta provedena su na Čićariji. Kroz prvi projekt Underground Istria započelo se sa čišćenjem speleoloških objekata, a Speleo kuća rekonstruirana je i opremljena kroz naredna dva; Karst Underground Protection i Živo!, kojima su poveznica zaštita i unapređenje stanja na kršu kako bi se očuvala kvaliteta krškog vodonosnika iz kojeg se Istra snabdijeva vodom za piće, valorizacija krša, te stvaranje prepoznatljivosti Istre kao krške regije. U rekonstrukciju stare škole u Vodicama i opremanje Znanstveno edukacijskog centra, sveukupno je uloženo 2,1 milijun kuna. Županijski Odjel za održivi razvoj je za sva tri projekta, implementirana u razdoblju od osam godina, od 2007. do 2015., preuzeo ulogu inicijatora i vodećeg partnera, te je zajedno s ostalim partnerima osigurao 1,2 milijuna eura, od čega je 85 posto financirano iz IPA OP Slovenija-Hrvatska.

postavljeni terenski putokazi, klupe te informativne tabele koje otkrivaju bogatu lepezu ljekovitog bilja. Tu je i znanstveno edukativna staza "Od izvora do izvora". Čićarija obiluje izvorima no danas su još rijetki ostali sačuvani od zaborava a u sklopu projekta ŽIVO! neki od njih opremljeni su putokazima i informativnim tabelama te klupama za posjetitelje, kako bi se ukazalo na njihov značaj.

Meteorološke postaje

Pored uređenja Speleo kuće, u projektu ŽIVO! proveden je niz znanstvenih istraživanja s obje strane granice. Nositelj znanstvenog dijela projekta bio je slovenski partner Institut za istraživanje krša - IZRK ZRC SAZU iz Postojne, koji je zajedno s drugim projektnim partnerima - Građevinskim fakultetom iz Rijeke i Nacionalnim laboratorijem za zdravlje okoliša i hranu iz Kopra, osigurao provođenje nužnih hidroloških mjerenja, kemijskih i mikrobioloških analiza voda i sedimenata te speleoloških, biospeleoloških i ekoloških pretraga u izvorima i ponorima, kao i krškim jamama u njiho-

vom zaleđu na slovenskoj i hrvatskoj strani.

Znanstvena istraživanja osigurala su stjecanje novih spoznaja i informacija o stanju krškog područja Istre, a rezultati istraživanja sažeti su u znanstveno-stručnoj monografiji namijenjenoj široj javnosti, koja predstavlja dobru podlogu za planiranje života na kršu i upravljanje vodama u kršu te popularizaciju znanja o vodama u kršu.

Nabavljene su dvije meteorološke postaje za mjerenje vremenskih parametara. Prva je postavljena u ožujku na krov Speleo kuće, a druga u travnju na povišenom dijelu vodospreme Sv. Jelena u Općini Oprtalj. Postaje su povezane s računalom u Speleo kući, gdje se podaci pohranjuju. Nabava meteoroloških postaja omogućila je realizaciju projektnih ciljeva monitoringa specifičnih klimatskih parametara na zadanim lokacijama projekta - slivovima izvora Sv. Ivan i Bulaž. Meteorološke postaje ostale su na tim lokacijama i nakon završetka projekta ŽIVO! na usluzi neposrednim korisnicima Speleo kuće, upravljačima vodnim resursima i široj javnosti.

PROJEKT SAMPLE: OKRUGLI STOL O PRAVIMA PRIPADNIKA TALIJANSKE NACIONALNE MANJINE

Samo svakodnevnim korištenjem može se očuvati manjinski jezik

Da bi jezik i kultura opstali, trebamo ih na individualnoj razini svakodnevno uvoditi i koristiti u svim situacijama, imati hrabrosti ustrajati da bi naš jezik i kultura preživjeli i to na svim instancama, jer nam u protivnom nikakvi zakoni neće pomoći, smatra saborski zastupnik i predsjednik Talijanske Unije Furio Radin

Piše **Sandra ZRINIĆ-TERLEVIĆ**

U sklopu projekta SAMPLE - Strengthening the Administration for Minority People Leads to Equality - u Puli je održan okrugli stol na temu "Prava pripadnika talijanske nacionalne manjine". Riječ je o zajedničkom projektu Europske unije i Vijeća Europe koji je fokusiran na poboljšanje ostvarivanja prava manjina na različitim razinama vlasti u jugoistočnoj Europi, a na temelju standarda Vijeća Europe, posebno na temelju Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina (FCNM) i Europske povelje za regionalne i manjinske jezike (ECRML) koje je i Hrvatska ratificirala. Zemlje korisnice ovog zajedničkog projekta su Albanija, Bosna i Hercegovina, Hrvatska, Crna Gora, Srbija, Makedonija i Kosovo.

Propisi jedno, stvarnost drugo

Zamjenik gradonačelnika Grada Pule i predsjednik Zajednice Talijana Pule Fabrizio Radin pojasnio je osnovne smjernice projekta SAMPLE te istaknuo da se on u Puli provodi pod nazivom "Jačanje uprave za manjinski narod dovođi do jednakosti". Pojasnio je i da su u Statutu Grada Pule pripadnicima autohtone talijanske nacionalne zajednice zajamčena prava bez obzira na njihov udio u ukupnom stanovništvu grada.

-Imaju pravo na slobodnu i ravnopravnu upo-

U sklopu projekta održan tečaj talijanskog jezika za 24 zaposlenika Grada Pule

Okrugli stol na temu prava pripadnika talijanske nacionalne manjine

trebu talijanskog jezika u javnom i privatnom životu, govoru i pismu, pravo na razvijanje vlastite kulture, na odgoj i obrazovanje na vlastitom jeziku. Također, statutom je definirana slobodna upotreba talijanskog jezika u društvenom i javnom životu te u službenoj komunikaciji u javnim poslovima. U upravnim tijelima i javnim službama osiguran im je stalni prevoditelj i odgovarajući broj službenika koji se služe talijanskim jezikom da bi se omogućila nesmetana komunikacija. Talijanski se koristi u upravnim tijelima Grada i putem for-

mulara, obrazaca i ostalih akata, javnih oglasa i poziva, web stranici, natpisima i oznaka u uredima, a i čin zaključena braka može se obaviti na talijanskom jeziku, naveo je između ostalog Fabrizio Radin.

Tečaj talijanskog jezika

Po njegovim riječima, u sklopu ovog projekta održan je tečaj talijanskog jezika za 24 zaposlenika Grada da bi stekli dodatna znanja što će povećati kvalitetu dvojezičnosti u uredima. Preveli su, kaže, i određenu dokumentaciju i formulare te tri broja Službenih no-

Dvojezični formulari i prometni znakovi

Govoreći o aktivnostima u okviru projekta SAMPLE, Tihomir Brčina iz Grada Pule rekao je kako je on osmišljen kako bi se nadišli problemi u korištenju talijanskog jezika u upravi. Za taj su projekt dobili 20 tisuća eura, od čega je Grad Pula sudjelovao s 10 posto, odnosno s 2.000 eura.

Proveli su sedam aktivnosti među kojima je prijevod dokumentacije i formulara na talijanski jezik, prijevod tabela na ulazima u urede gradonačelnika i dogradonačelnika, održali su tečaj talijanskog jezika za zaposlenike Grada, postavili su dvojezične prometne znakove na početku pješačkih zona u Puli, tiskali promo materijal, preveli nekoliko brojeva Službenih novina grada Pule na talijanski jezik, osvježili web stranicu, proveli anketu među građanima.

vina Grada Pule. Saborski zastupnik i predsjednik Talijanske Unije Furio Radin govor je o političkom aspektu dvojezičnosti u Istri i Rijeci.

-Danas su ostali otvoreni neki problemi, a pritom valja okrenuti priču i zapitati se koliko je pripadnicima manjina omogućeno da se koriste svojim materinjem jezikom u svakodnevnom životu od odlaska u vrtić, na posao, u trgovini, u gradskim i državnim službama, na sudu, u policiji? Gdje god se pojavi pripadnik manjine u takvim situacijama, pogotovo u držav-

nim institucijama, nude se prevoditelji, ali to nije cilj paritetnog korištenja jezika, rekao je Radin i dodao:

-Trebali bi u tim situacijama postojati suci, odvjetnici koji znaju talijanski jezik i da se cijeli postupak vodi na talijanskom jeziku. Isto kao i kod liječnika. Osoba koja dođe s nekim zdravstvenim problemom, trebala bi moći komunicirati s liječnikom na svom materinjem jeziku bez dodatnih poteškoća koje stvara prevoditelj u tim situacijama. To ne znači da i te osobe moraju biti pripadnici tali-

janske manjine, već samo da znaju komunicirati na talijanskom jeziku. Zbog toga se uglavnom izabire lakši put i komunicira na hrvatskom jeziku, a to ne smije biti tako. Tako se neće očuvati kultura, pismo i jezik manjine. Da bi jezik i kultura opstali, trebamo ih mi na individualnoj razini svakodnevno uvoditi i koristiti u svim situacijama, imati hrabrosti ustrajati da bi naš jezik i kultura preživjeli i to na svim instancama, jer nam u protivnom nikakvi zakoni neće pomoći, zaključio je Furio Radin.

Mlade za rad na projektima

Dožupanica Istarske županije za talijansku manjinu Giuseppina Rajko govorila je o pravu na jednako korištenje talijanskog i hrvatskog jezika na razini Istarske županije, što je također regulirano Statutom Istarske županije, ali i zaključila da uvijek ima mjesta za poboljšanja. Voditeljica Odsjeka za EU politike, međunarodnu suradnju i informiranje Grad Pule Kristina Fedel Timovski pojasnila je značaj uloge javne uprave u provođenju europskih politika.

Naglasila je da je ovaj projekt SAMPLE mali, kada se gleda budžet, ali da su s 20 tisuća eura ipak postigli puno i na to su ponosni. Između ostalog, navela je, da u Gradu Puli nedostaje mladih ljudi koji bi radili na pripremi projekata, a s obzirom da na proljeće izlaze natječaji u sklopu prekogranične suradnje Hrvatska-Italija, pozvala je čelnike obrazovnih institucija na talijanskom jeziku da prenesu svojim srednjoškolcima tu mogućnost zapošljavanja na EU projektima.

I ona je ustvrdila da bi u javnoj upravi više trebala biti zastupljena mogućnost komuniciranja na talijanskom jeziku jer smo odabrali biti dvojezična regija. "Ponekad mi se na talijanskom jeziku više obraćaju konobari nego oni koji bi to trebali, kao što su službenici", zaključila je Fedel Timovski.

EU PROJEKT INOVA: ISTRAŽENE POTREBE HOTELA ZA STRUČNIM KADROM

Hotelima nedostaju barmeni i baristi

Projektni tim odabrao je tri programa koji će se razvijati u sklopu projekta a to su specijalisti za poslove barmena i barista, specijalist eno-gastro poslova i specijalist modernih trendova u gastronomiji

Diopter - otvoreno učilište Pula ušlo je u još jedan projekt sufinanciran sredstvima Europske unije. Kako doznajemo od ravnateljice Maje Milevoj radi se o projektu pod nazivom INOVA - inovativne inicijative za zapošljavanje dugotrajno nezaposlenih osoba. Riječ je o projektu koji se provodi na području Istarske, Vukovarsko-srijemske, Splitsko-dalmatinske i Primorsko-goranske županije.

Analiza u 20 hotela

Nositelj projekta je, kako doznajemo, Učilište Studium iz Vukovara, a partneri na projektu su Hrvatski zavod za zapošljavanje, Područni ured Vukovar, Narodno učilište - ustanova za obrazovanje i kulturu iz Rijeke, Adriatic educatio iz Splita te pulsko otvoreno učilište Diopter dok je u projekt, u ulozi suradnika, uključeno osam hotela.

U okviru projekta INOVA upravo je, kako doznajemo od Ane Gale, voditeljice projekta završena aktivnost istraživanja tržišta o potrebama hotela. Naime, kako

Hotelima, pokazalo je istraživanje, nedostaju specijalisti za poslove barmena i barista

Praksa će se u Istri održavati u hotelu Amfiteatar i Velanera

pojašnjava Milevoj u četiri županije koje sudjeluju u projektu provela se analiza potreba hotela u vezi potrebnih kompetencija zaposlenika. Zapravo, istraživalo se kakvog zaposlenika traže i

trebaju hoteli, i to prvenstveno mali hotelijeri, koje kompetencije i vještine on mora imati, budući da hotelijeri kao poslodavci često imaju prigovore na to kako osobe po završetku srednjoškolskog

Ravnateljica Dioptera Maja Milevoj

ili fakultetskog obrazovanja nemaju dovoljno praktičnog znanja kako bi odmah započele s radom.

U istraživanju o potrebama hotela za stručnim kadrom te znanjima, vještinama

i kompetencijama stručnog kadra sudjelovalo je 20 hotela na područja Hrvatske, a prema rezultatima istraživanja, projektni tim je odabrao tri programa koji će se razvijati u sklopu projekta. To su, kako doznajemo, specijalist za poslove barmena i barista, specijalist eno-gastro poslova i specijalist modernih trendova u gastronomiji.

Po 15 polaznika iz svake županije

Navedeni programi izvodit će se modularnim oblikom nastave i top u pet modula - strani jezik, komunikacijsko-prezentacijske vještine, module "up-selling", stručne vještine i na kraju praktična nastava.

Lokalne inicijative za poticanje zapošljavanja

Projekt INOVA je sufinancira Europska unija iz Europskog socijalnog fonda i odobren je za financiranje u sklopu program dodjele bespovratnih sredstava "Lokalne inicijative za poticanje zapošljavanja - faza 2". Projekt traje 20 mjeseci, odnosno od 20. siječnja 2015. do 19. rujna 2016. godine, a njegova ukupna vrijednost iznosi 215.754 eura, od čega financiranje Europske unije iznosi 92 posto.

Nakon razvijenih program obrazovanja, slijedi odabir kandidata koji će navedeni program pohađati i to besplatno. Programi će, kako se napominje, biti razvijeni prema stvarnim potrebama hotela za određenim profilom zanimanja te će osobe koje budu uključene u program imati tu prednost da usvoje vještine koje hoteli zahtijevaju od svojih zaposlenika i tako budu konkurenti na tržištu rada. Program će pohađati 60 sudionika, po 15 osoba iz svake županije, a predviđeni početak edukacija planira se u ožujku 2016. godine u Puli, Vukovaru, Splitu i Rijeci. Nakon odslušana četiri modula, polaznici će se upućivati na hotele koji su suradnici na projektu - u Puli je to hotel Amfiteatar Pula i Hotel & Restaurant Velanera iz Šišana.

B. PETROVIĆ

NOVI NATJEČAJ MINISTARSTVA PODUZETNIŠTVA I OBRTA

Više od 22 milijuna kuna za poduzetnike s potpomognutih područja

Ministarstvo poduzetništva i obrta objavilo je natječaj pod nazivom "Poboljšanje konkurentnosti i učinkovitosti malog i srednjeg poduzetništva u područjima s razvojnim posebnostima kroz informacijske i komunikacijske tehnologije". Riječ je o novom natječaju iz EU fondova vrijednom čak 22,8 milijuna kuna, a koji

je namijenjen onim poduzetnicima koji posluju ili ulažu u manje razvijenim područjima u Hrvatskoj.

Kroz ovaj natječaj poduzetnike se želi potaknuti na ulaganja u nova ili poboljšanje postojećih informatičkih rješenja, a sve kako bi njihovo poslovanje bilo jednostavnije, brže i učinkovitije, a odnos s klijentima i dobavljačima

kvalitetniji. U tu svrhu, poduzetnici mogu dobiti od sto tisuća do 1,5 milijuna kuna bespovratne potpore, s time da je maksimalna potpora 90 posto ukupnih troškova.

Prije šest mjeseci, kroz sličan smo natječaj dodijelili potporu za sedamdesetak poduzetnika. Ovoga puta smo se usmjerili na male i srednje podu-

zetnike u manje razvijenim područjima, jer nemaju jednaku startnu poziciju kao oni u razvijenima. Želimo ojačati njihovu tržišnu poziciju, pomoći im da postanu efikasniji, a time i konkurentniji, kako bi Hrvatska rasla i razvijala se ravnomjerno u svim svojim područjima, komentirao je ministar Gordan Maras.

Natječaj za poboljšanje konkurentnosti i učinkovitosti MSP u područjima s razvojnim posebnostima kroz informacijske i komunikacijske tehnologije, najglasio je Maras, još je jedan u nizu natječaja iz EU fondova koje je objavilo Ministarstvo poduzetništva i obrta. Do kraja godine Ministarstvo će objaviti još tri natječaja ukupne vrijed-

nosti 125 milijuna kuna. Prijave za ovaj natječaj zaprimaju se do 15. siječnja 2016. godine, a na njega se mogu prijaviti mikro, mala i srednja poduzeća kojima je mjesto ulaganja na području najnerazvijenijih županija, gradova i općina te na brdsko-planinskim područjima ili otocima.

B. PETROVIĆ

ISTARSKA ŽUPANIJA POTPISALA EUROPSKU POVELJU O RAVNOPRAVNOSTI SPOLOVA

Apel vlastima za osnivanje novih skloništa

Župan Valter Flego je naglasio kako je ravnopravnost spolova temeljno pravo svih građana te je od bitnog značaja za svaku demokratsku sredinu. Pritom je istaknuo kako je snaga Istre od uvijek bila u visokim demokratskim standardima

Uoči Nacionalnog dana borbe protiv naselja nad ženama, Istarska županija priključila se europskim regijama potpisnicama Europske povelje o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini. Tim dokumentom, kojeg je potpisao župan Valter Flego, Istarska županija odlučila je napraviti dodatni iskorak u promicanju ravnopravnosti, pozivajući pritom i ostale gradove, općine ali i županije da pristupe potpisivanju ove europske povelje. Ovim činom, postala je ujedno četvrta županija u državi koja je potpisala Europsku povelju o ravnopravnosti spolova, a dosad su je potpisala i četiri grada.

Prilikom potpisivanja, na kojem su sudjelovale i zamjenica župana Viviana Benussi te predstavnice Sigurne kuće Istra, Jadranka Černjul i Branka Žužić, župan je naglasio kako je ravnopravnost spolova temeljno pravo svih građana te je od bitnog značaja za svaku demokratsku sredinu. Pritom je istaknuo kako je snaga Istre od uvijek bila u visokim demokratskim standardima, posebice u multikulturalnosti, poštivanju i zaštiti manjinskih prava i prava žena.

Ujedno, župan je izrazio nastavak podrške radu Sigurnoj kući Istra koja pruža pravnu i psihosocijalnu podršku i privremeni smještaj žrtvama obiteljskog nasilja te trenutno pruža smještaj za deset žena zajedno s djecom. Zamjenica župana iskazala je veliko zadovoljstvo što Žu-

Povelju je potpisao župan naglasivši da je Istra četvrta županija koja je to učinila

panija potpisuje povelju kao nastavak na Akcijski plan za ravnopravnost spolova donesen 2013. godine.

–Ovo je veliki korak u pravom smjeru jer nas Povelja dodatno obvezuje na aktivnu promociju ravnopravnijeg odnosa muškaraca i žena, rekla je Benussi. Povelja je naime nastala u sklopu Vijeća

europskih općina i regija (CEMR) koje je ujedno najveća organizacija lokalnih i regionalnih vlasti u Europi i koja već dugi niz godina aktivno promiče ravnopravnost žena i muškaraca na lokalnoj razini.

Nakon što je 2005. godine pokrenulo inicijativu "Grad za ravnopravnost", već iduće godine pokre-

nuta je Europska povelja o ravnopravnosti kojom se želi dodatno motivirati lokalne i regionalne vlasti na implementaciju politike ravnopravnosti spolova u praksi i to političkim obvezivanjem odnosno samim potpisivanjem. Do danas je povelju potpisalo 1.450 lokalnih i regionalnih vlasti iz 29 država.

Kao potpisnica Europske povelje, Istarska županija obvezala se nastaviti sa zagovaranjem, poticanjem ali i provedbom aktivnosti vezanih uz podizanje svijesti javnosti o neprihvatljivosti svih oblika nasilja nad ženama. Ovime se Istarska županija zalaže da dodatno unapređenje međuresorne suradnje svih sudionika koji djeluju u sprečavanju i borbi nasilja nad ženama, a zalagat će se i za njihovu daljnju edukaciju i senzibilizaciju.

Istarska županija ujedno se zalaže za nastavak preventivnih programa i usmjeravanje djece od najranije dobi, uključujući predškolsku, školsku i studentsku populaciju s ciljem postizanja nulte stope tolerancije prema svim oblicima rodno uvjetovanog nasilja.

U sklopu povelje, Istarska županija je apelirala i pozvala državne vlasti i jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave na osnivanje novih skloništa ali i na osiguranje dostatnih financijskih sredstava za nesmetan rad postojećih skloništa za žene i djecu žrtve obiteljskog nasilja.

U tekstu povelje se također pozivaju sve nadležne institucije na nacionalnoj i lokalnoj razini na dosljednu i učinkovitiju provedbu Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji, Kaznenog zakona, Protokola o postupanju u slučaju nasilja u obitelji, Protokolu o postupanju u slučaju seksualnog nasilja i drugih propisa i strategija kojima se regulira pitanje suzbijanja rodno uvjetovanog nasilja.

Županija se također obvezala nastaviti suradnju s Uredom za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske u provedbi projekta "Moj glas protiv nasilja" i drugih aktivnosti vezani uz suzbijanje nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, uključujući i veću vidljivost Protokola o postupanju u slučaju seksualnog nasilja.

D. BAŠIĆ-PALKOVIĆ

"Snažni kao volonteri"

Uvodnom radionicom o aktivizmu i mogućnostima sudjelovanja u razvoju zajednice, u prostoru Gradske knjižnice Pula započete su edukacijske aktivnosti u sklopu projekta "Snažni kao volonteri". Predstavници Volonterskog centra Istra i dvadeset i troje sudionika sastanak su proveli u ugodnom upoznavanju, promišljanju civilnog društva, volonterstva i aktivizma te u skladu s programom edukacije zajedno osmišljali dinamiku i djelomično sadržaj edukativnih ciklusa koji slijede. Među sudionicima bilo je članova suradnika na projektu, Društva distrofičara Istre i Rugby kluba Arena-Pula, ali i sudionika koji volontiraju ili su na neki drugi način uključeni u rad osoba s invaliditetom.

Projekt "Snažni kao volonteri" predviđa edukacijski ciklus od po 4 modula po 12 sati svaki s ciljem povezivanja osoba s invaliditetom i članova sportskih udruga u zajedničke volonterske programe i akcije, podizanja svijesti građana o volonterstvu, unapređenje vještina polaznika za nenasilno i aktivno sudjelovanje u društvu te razvoj komunikacijskih i socijalnih vještina polaznika.

Također, projektom je predviđeno i organiziranje zajedničke, javne volonterske akcije te promotivne i aktivnosti tehničke podrške organizacijama i građanima koji se uključuju u volontiranje. Radionice vode Elvis Fekete i Danijela Ustić, a voditeljica projekta je Jelena Nikolić. Projekt financira Zaklade za poticanje partnerstva i razvoja civilnog društva s 30 tisuća kuna kroz program "Razvoj društva".

D. B. P.

Glavni urednik:
Ranko Borovečki

Urednica priloga:

Daniela Bašić-Palković

Izdavač:
Glas Istre novine d.o.o.

Prilog izlazi prve srijede u mjesecu
Prilog je realiziran u suradnji s Istarskom županijom